

NECROLÓGICA: PROF. FRANCESCO GIUNTA

A última hora de la tarde del catorce de enero de 1994 recibí una llamada telefónica del prof. Salvatore Fodale desde Palermo, comunicándome la repentina muerte del muy querido prof. Francesco Giunta. Fue un duro golpe ya que esperábamos en la Universidad de Barcelona al prof. Giunta para impartir un curso de doctorado justo dentro de diez días.

Con su repentina muerte desaparece el último de tres ilustres profesores que resucitaron culturalmente la antigua ruta de las islas de la expansión medieval de la Corona de Aragón. Emilio Sáez en Barcelona, Alberto Boscolo en Cagliari y Francesco Giunta en Palermo fueron tres amigos unidos por unos mismos vínculos: el amor a la Historia, a sus escuelas, a sus discípulos y a sus raíces históricas. Los tres formaron parte de una promoción desaparecida prematuramente que unió íntimamente ambas orillas del Mediterráneo occidental. Trabajadores infatigables, promotores de continuos intercambios hispano-italianos, catalano-sardos y catalano-sicilianos, la obra de estos tres ilustres medievalistas permanecerá siempre viva en el recuerdo de los que en su día tuvimos la suerte de colaborar con ellos.

El amor de Francesco Giunta por Barcelona quedó bien patente en su larga estancia de tres años en nuestra ciudad acompañado de su inseparable y querida esposa, aquí se hizo un ciudadano más de la Ciudad Condal, y su interés le llevó incluso a publicar sobre los orígenes de la propia ciudad. La Generalitat de Catalunya le reconoció sus méritos condecorándole con la «Creu de Sant Jordi» y nuestra Universidad le otorgó el reconocimiento de «Doctor Honoris Causa» el 15 de mayo de 1990.

Creo que el mejor tributo que esta Revista puede dedicar a un miembro distinguido de su Consejo Asesor es publicar un resumen de su biografía y labor científica tal como la hice en el discurso de presentación del prof. Giunta el día de su investidura como doctor *Honoris Causa* de la Universidad de Barcelona:

«Els mèrits acadèmics, científics i humans que concorren en la inquieta personalitat del professor Francesco Giunta abasten els més diversos camps de la vida universitària i cultural, i ofereixen una especial projecció sobre la comunitat científica de la Mediterrània occidental i els antics estats que formaven la Corona d'Aragó. Avui la Universitat de Barcelona el distingirà per tot això.

Francesco Giunta va nèixer a Gangi (Palerm) el 26 d'octubre de 1924. Va estudiar a la Universitat de Palerm i el 1946 es va llicenciar amb una tesi sobre *Ilms. dei Getica di Jordanes conservato nell'Archivio di Stato di Palermo*. Es va formar a l'escola de l'il·lustre historiador Antonino de Stefano, que el va encaminar en les investigacions d'arxius i biblioteques d'Itàlia, França i Espanya.

Les seves relacions amb Espanya, i especialment amb Catalunya, s'inicien el 1950; va entrar en estreta relació amb il·lustres historiadors i professors com Ferran Soldevila, Ramon d'Abadal, Santiago Sobrequès, Miquel Coll i Alentorn, Jaume Vicens Vives i Emilio Sáez, en aquell temps catedràtic d'Història Medieval d'aquesta Universitat, amb el qual l'unirà una estreta amistat fins a la seva mort ara fa dos anys.

La seva desbordant vitalitat i les seves múltiples activitats l'han portat a formar part del *Consiglio Nazionale dei Beni Culturali* i del *Consiglio Superiore degli Archivi*. És, també, membre del *Consiglio Regionale dei Beni Culturali* de Sicília, i vice-president de l'Associació Nacional dels medievalistes italians.

Dirigeix, des de la seva fundació, l'Escola d'Arqueologia i Civilització Medieval del Centre Internacional de Cultura Científica Ettore Majorana d'Erice (Trapani, Sicília), on ha promogut i organitzat diverses trobades sobre temes culturals i històrics sículo-catalans i mediterranis en general, com el curs realitzat el desembre de 1987 dedicat a *Monasteri e vita monastica nel medioevo catalano* i el que sobre *Cultura e culture nel Mediterraneo siculo-catalano*, es va desenvolupar el novembre de 1989.

També és director del Centre d'Estudis tardo-antics i alto-medievals d'Alto-monte i soci de l'Acadèmia Nacional de Ciències, Lletres i Arts de Palerm, de la qual va ser vice-president i president durant el trienni 1982-85.

Sempre ha estat un gran organitzador, com ho va demostrar en ocasió del Congrés Internacional de *Studi Federiciani* el 1950, el de *Studi Ruggeriani* el 1954, el d'Estudis Normands el 1971, el Congrés Internacional d'Arqueologia Medieval el 1974 i l'XI Congrés d'Història de la Corona d'Aragó celebrat el 1982, dedicat a la societat mediterrània a l'època de les Vespres Sicilianes. Aquest últim va marcar una fita en aquest tipus de manifestacions per la seva perfecta organització, difícilment superable.

Les seves línies d'estudi s'han centrat sobretot en el món mediterrani de l'edat mitjana. S'hi poden distingir tres camps d'investigació:

1. L'època altomedieval, en què aprofundeix en l'important problema de la transició de la civilització romana a la medieval; sobre aquest tema destaquen les seves obres *Jordanes e la cultura dell'alto Medioevo; contributo allo studio del problema gotico*, (1952), *Sicilia barbarica*, (1962), *Genserico e la Sicilia*, (1958), *Idazio e i barbari*, i l'important assaig *La coesistenza nel Medioevo*, 1967.

2. Les relacions entre Orient i Occident, que han trobat el seu punt d'encontre

a Sicília, han estat un altre camp dels seus estudis. Obres com *La Sicilia bizantina*, publicada el 1962; *Bizantini e bizantinismo nella Sicilia normanna*, de la qual se n'han fet ja dues edicions, 1950 i 1971; *Terra senza crociati*, publicat amb U. Rizzitano el 1969, i *La città nella sicilia bizantina*, de 1987, són una bona mostra d'aquesta parcel·la investigadora.

3. El més important tema investigat és el que tracta la Mediterrània a la baixa edat mitjana, sobretot pel que fa al problema dels nous equilibris mediterranis establerts amb les Vespres Sicilianes. És aquí on el professor Giunta ha intentat establir les dimensions i els límits de la presència catalano-aragonesa en tota l'àrea Mediterrània i la seva inserció entre les forces político-econòmiques que actuaven en aquest mar entre 1200 i 1440. Treballs sobre aquesta temàtica són: *Aragonesi e catalani nel Mediterraneo*, recentment traduït al castellà per l'editorial Ariel; *Dal Regno al Vicereame in Sicilia*, 1953; *La presenza catalano-aragonesa del Vespro a Giacomo II*, 1959; *Medioevo Mediterraneo*, 1954; *Uomini e cose del Mediterraneo*, 1964; *Medioevo e Medievisti*, 1969; *La società mediterranea all'epoca del Vespro*, 1986; i *L'ultimo Medioevo*, 1982.

Però Francesco Giunta no és només un investigador, és un home inquiet que ha realitzat i realitza una tasca que supera el camp medieval. Per això en els últims anys ha treballat sobre aspectes que giren al voltant de Cristòfor Colom, del qual ha tractat arguments de cert relleu com el fals manuscrit de Vineland, la guerra d'Itàlia en l'Epistolari de Pere Màrtir d'Anghiera, o el descobriment colombí i l'humanisme meridional. Amb el tan trobat a faltar, i també doctor *Honoris Causa* d'aquesta casa, professor Alberto Boscolo, va publicar *Saggi sull'età colombiana*, Milà, 1982.

En l'afany de participar en tota obra important i duradora, ha revisat per a l'Editora Nacional d'Itàlia les següents obres de Michele Amari: *La guerra del Vespro Siciliano*, 3 vol., 1969; *Studi Medievistici*, 1967; *Studi di tarda storia arabomediterranea*, 1986. Per a les edicions de la Regió Siciliana ha revisat la *Historia Siciliana* d'Isidoro La Lumia, 1969. Dirigeix també la col·lecció *Fonti per la storia di Sicilia*, de la qual se n'han publicat 6 volums.

El seu amor pels temes de l'antiga Corona d'Aragó va fer que fos enviat pel Ministeri d'Afers Estrangers italià a Barcelona durant tres anys en comissió de serveis. De 1986 a 1989 Francesco Giunta va estar entre nosaltres, col·laborant en la vida universitària catalana, com a professor de cursos de doctorat i monogràfics a la Universitat Autònoma de Barcelona i a la nostra pròpia casa, on ha vingut sempre que li ho hem sol·licitat, com a professor, conferenciant o simplement com a amic.

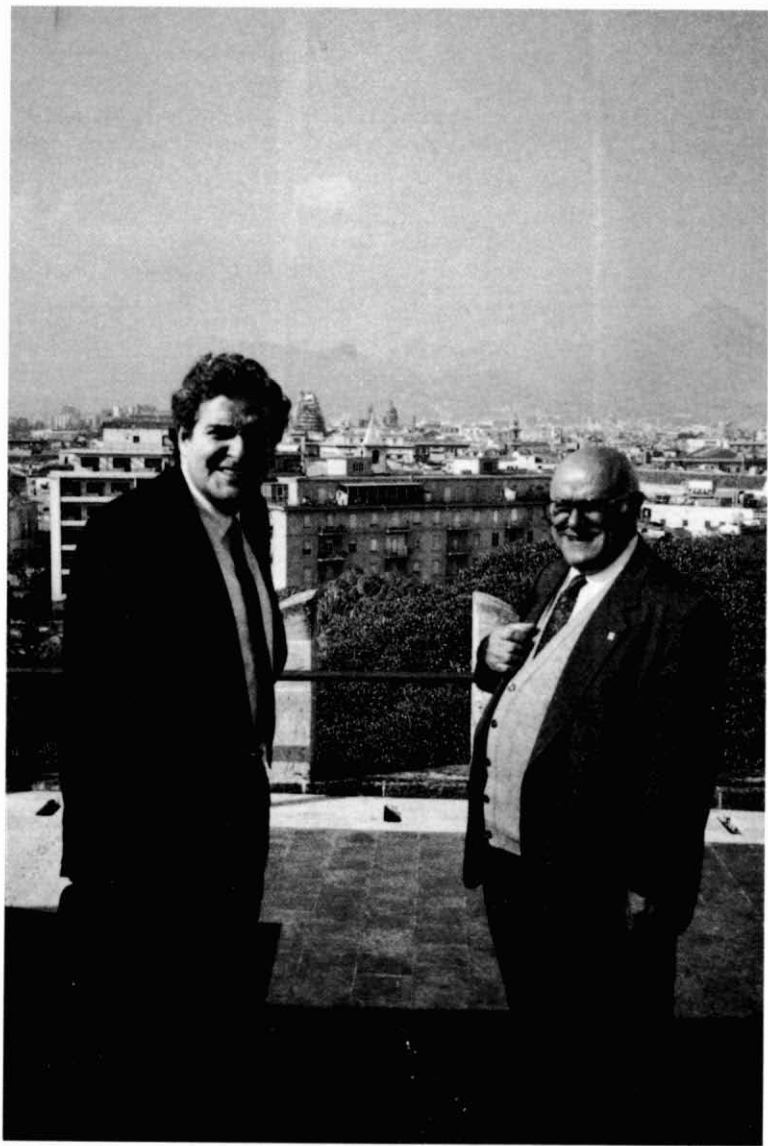
Impulsor i promotor d'un acurat volum sobre *La Sicilia catalana*, que esperem que aparegui aviat, un cop superades les dificultats de diversa índole que hi ha hagut. No ha volgut anar-se'n de Catalunya sense realitzar algunes incursions en el camp de la història antiga, que han provocat reaccions diverses, però que han tingut la qualitat d'animar certes teories sobre l'origen d'algunes ciutats catalanes, fet que ha dinamitzat la polèmica.

Abans que la Universitat de Barcelona reconegui en aquest acte la seva gran tasca científica i d'aproximació entre Sicília i Catalunya, altres institucions com l'Acadèmia de Bones Lletres i l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi l'han nomenat membre corresponent. La Generalitat de Catalunya li va concedir el mes de febrer passat la Creu de Sant Jordi. Mentrestant, els seus deixebles i col·laboradors italians han publicat tres magnífics volums en honor seu. Hem pretès, amb aquesta apretada síntesi, recollir els trets més destacats de la vida i obra de l'il·lustre historiador i professor del país germà, que avui serà investit amb el noble títol de doctor *Honoris Causa* per aquest antiga i vital Universitat de Barcelona, que homenatja així l'home que tant ha fet per aproximar Sicília i Catalunya, a través del seu coneixement mutu.

Moltes gràcies senyors claustrals i congratulem-nos perquè la tenacitat, l'afany i l'esperit de treball i generositat de Francesco Giunta seran d'inestimable eficàcia en les tasques comunes del futur».

Ese futuro se truncó repentinamente un día de enero de 1994 en que perdimos un maestro, un profesor entusiasta, un colaborador y sobre todo un buen amigo. Francesco Giunta, descanse en paz, y reciba toda su familia nuestro más sentido pésame.

Salvador Claramunt
Departamento de Historia Medieval
Universidad de Barcelona

El prof. Giunta (a la derecha) con el entonces rector de la Universidad de Barcelona, Dr. Bricall, en la ciudad de Palermo.